

UTVIKLING I SALG AV LEGEMIDLER I BLÅRESEPTORDNINGEN 2019 – 2020

Blåreseptordningen er folketrygdens finansieringsordning for legemidler, medisinsk forbruksmateriell og næringsmidler.

De senere år har en del dyrere legemidler blitt flyttet ut av blåreseptordningen og inn i sykehusbudsjettene. I årene dette har skjedd, har veksten i blåreseptutgiftene blitt tilsvarende redusert. Overføringen av finansieringsansvar har vært mindre fra 2019 til 2020 enn i årene før. Vi har i dette notatet ikke analysert nærmere effekten av overføring av finansieringsansvaret i 2019 og 2020.

Kostnadsutviklingen til legemidler på blå resept har de siste årene vært preget av:

- Trinnprislegemidler står for en større del av pakningene, og bidrar til prisreduksjon
- Jevn og sterk volumvekst (3-4 prosent årlig)
- Svekkelse av kronekursen siden 2013 har gitt økte maksimalpriser

I dette notatet analyserer vi utviklingen fra 2019 til 2020. Utviklingen over fortsetter. Den totale kostnadsveksten er på 8,2 prosent, mens volumveksten er 4,1 prosent. De legemidlene som har bidratt mest til kostnadsøkning det siste året er:

- Inkluderingen av nye migrenemidler på blå resept
- Fortsatt vekst i bruken av det antitrombotiske legemidler Eliquis

Sterk vekst i omsetning av reseptpliktige legemidler på blå resept

Tabell 1

	2019	2020	Endring	Endring i pst
Omsetning inkl MVA (mill kr)	11 325	12 253	928	8,2 %
Antall pakninger (mill)	33,8	34,8	1,0	2,9 %
DDD (mill)	1 995	2 076	81	4,1 %
Antall DDD pr pk	58,97	59,65	0,68	1,1 %
Utsalgspris pr pk	334,79	352,06	17,27	5,2 %
Utsalgspris pr DDD	5,68	5,90	0,23	4,0 %

Omsetningsveksten er høyere enn veksten i antall solgte pakninger, hvilket indikerer prisøkning. Gjennomsnittspris pr pakke økte med 5,2 prosent. Prisøkning kan skyldes introduksjon eller økt salg av (nye og) dyre legemidler, eller at prisene går opp på legemidler som allerede ligger inne i blåreseptordningen. Antall DDD pr pakke har økt. Det er altså flere legemiddeldoser pr pakke i 2020 enn i 2019. Store pakninger utgjør en større andel av blåreseptomsetningen i 2020 enn i 2019. Deler av den økning vi ser i utsalgspris pr pakke er dermed forårsaket av at det er flere legemiddeldoser pr pakke. Prisen per legemiddeldose har økt med 4 prosent.

Introduksjon og økt salg av dyre legemidler i blåreseptordningen

368 mill. kroner av omsetningsveksten på 928 mill. kroner, eller 40 prosent av blåreseptveksten, skyldes to nye migrenelegemidler (erenumab og fremanezumab), samt vekst i bruk av det mest omsatte antitrombotiske legemidlet (apixaban). For migrenelegemidlene har staten inngått avtale med produsentene og hemmelige, etterskuddsvise rabatter. Den prisen staten betaler er derfor lavere, og de reelle kostnadene for blåreseptordningen er lavere enn det som fremgår av omsetningstallene. På samme måten er veksten i statens reelle kostnader til blåreseptordningen lavere fra 2019 til 2020 enn det omsetningstallene viser.

Tabellen nedenfor viser de mest 10 mest omsatte legemidlene i blåreseptordningen i 2020.

Tabell 2: Topp 10 omsetning 2020

ATC	Virkestoff (eks. på legemiddel)	2019	2020	Endring i %
B01AF02	Apixaban (Eliquis)	614	717	16,7 %
B01AF01	Rivaroksaban (Xarelto)	253	258	1,9 %
N06BA04	Metylfenidat (Ritalin)	188	202	7,4 %
N02CD01	Erenumab (Aimovig)	5	200	4 048,3 %
R03DX05	Omalizumab (Xolair)	155	187	21,0 %
C10AA05	Atorvastatin (Lipitor)	158	175	10,6 %
N06BA12	Lisdexamfetamin (Aduvanz)	114	160	40,2 %
C07AB02	Metoprolol (Selo-Zok)	152	155	1,5 %
A07EC02	Mesalazin (Asacol)	139	154	10,5 %
A10BJ02	Liraglutid (Victoza)	135	152	12,6 %
Sum topp 10		1 914	2 359	23,3 %
Sum ikke-topp 10		9 411	9 893	5,1 %
Sum blåresept		11 325	12 253	8,2 %

Omsetningen for disse 10 vokste med 23,3 prosent, en vekstrate mer enn fire ganger høyere enn resten av legemidlene. Disse 10 legemidlene utgjorde 19 pst av all blåreseptomsetning av legemidler, og sto for 48 prosent av utgiftsveksten.

Vi kan bryte veksten opp i prisvekst og volumvekst¹:

Tabell 3: Detaljer - Topp 10 omsetning 2020

ATC	Virkestoff (eksempel på legemiddel)	Endring omsetning i pst	Endring ant pk i pst	Endring AUP pr pk i pst	Endring DDD i pst	Endring i DDD pr pk i pst	Endring AUP pr DDD i pst
B01AF02	Apixaban (Eliquis)	16,7 %	14,9 %	1,6 %	16,5 %	1,4 %	0,2 %
B01AF01	Rivaroksaban (Xarelto)	1,9 %	1,1 %	0,8 %	0,0 %	-1,0 %	1,9 %
N06BA04	Metylfenidat (Ritalin)	7,4 %	2,8 %	4,5 %	1,9 %	-0,9 %	5,4 %
N02CD01	Erenumab (Aimovig)	4 048,3 %	4 085,8 %	-0,9 %	6 513,8 %	58,0 %	-37,3 %
R03DX05	Omalizumab (Xolair)	21,0 %	20,8 %	0,1 %	21,0 %	0,2 %	0,0 %
C10AA05	Atorvastatin (Lipitor)	10,6 %	12,1 %	-1,3 %	13,9 %	1,6 %	-2,9 %
N06BA12	Lisdexamfetamin (Aduvanz)	40,2 %	37,7 %	1,8 %	39,9 %	1,5 %	0,2 %
C07AB02	Metoprolol (Selo-Zok)	1,5 %	-2,2 %	3,7 %	-0,7 %	1,5 %	2,2 %
A07EC02	Mesalazin (Asacol)	10,5 %	4,2 %	6,0 %	7,6 %	3,2 %	2,7 %
A10BJ02	Liraglutid (Victoza)	12,6 %	4,5 %	7,7 %	11,3 %	6,4 %	1,2 %
		23,3 %	6,5 %	15,8 %	11,6 %	4,8 %	10,5 %

Gjennomsnittspris på de 10 mest omsatte blåreseptlegemidlene i 2020 var 536 kr pr pakke. Det er mer enn gjennomsnittsprisen på reseptpliktige legemidler i blåreseptordningen totalt, som er 352 kr. Gjennomsnittsprisen pr pakke for de 10 mest solgte virkestoffene i 2020 økte med på 15,8 prosent. Dette er mer enn økningen i gjennomsnittspris pr pakke for alle reseptpliktige legemidler i blåreseptordningen, som var 5,2 prosent. Denne økningen kan skyldes økt pris på legemidler, eller mer bruk av de dyrere legemidlene. Gjennomsnittspris pr pakke har økt mest for legemidler uten trinnpris (5,9 pst vs 2,6 pst).

Syv av virkestoffene har hatt økning i både pris pr pakke og antall pakninger solgt. Atorvastatin har hatt prisnedgang, men økt volum. Metoprolol har hatt prisøkning, men redusert volum. Gjennomsnittspris pr pk for erenumab har gått noe ned fordi maksimalprisen ble redusert, mens volumet har gått opp mye. Det kraftig økte volumet må ses i sammenheng med at virkestoffet kom inn i blåreseptordningen i desember 2019, og dermed har mange flere måneder med omsetning i 2020 enn i 2019. Pris pr DDD for dette virkestoffet har gått ned med 37,3 prosent. Årsaken til denne nedgangen er at det finnes to styrker av virkestoffet (140 mg/ml og 70 mg/ml), der begge har samme pakningsstørrelse og pris. I 2020 ble det solgt flest pakninger med den høyeste styrken – en styrke som ikke ble solgt året før. Siden pris pr pakke er den samme for de to styrkene, har pris pr DDD for hele virkestoffet gått ned.

Gjennomgående drives omsetningsøkningen for topp 10 mer av økt forbruk enn av økt pris.

Ser vi på hvilke legemidler som er mest brukt målt i definerte døgndoser (DDD), kommer bare atorvastatin av de mest omsatte legemidlene inn på topp 10-listen.

¹ Strengt tatt er ikke dette dekomponering i pris- og volumvekst, da vi ikke dekomponerer ned på varenummernivå, men holder oss på virkestoffnivå. Innenfor virkestoffet kan det være endringer både i priser og volumer av ulike varenumre som i sum kan utlikne hverandre, slik at det for virkestoffet fremstår å være uendret pris og volum, selv om både priser og volumer har endret seg for varenumrene. Eller et varenummer med høy og uendret pris kan ha økt sin markedsandel innenfor virkestoffet. Da vil gjennomsnittsprisen for virkestoffet øke, selv om prisen på varenumrene innenfor virkestoffet er uendret.

Tabell 4: Topp 10 DDD målt i mill. kroner rangert etter antall DDD

ATC	Virkestoff (eksempel på legemiddel)	Omsetning 2019	Omsetning 2020	Endring i mill kr	Endring i %
C10AA05	Atorvastatin (Lipitor)	158	175	17	10,6 %
C09CA06	Candesartan (Atacand)	63	68	5	7,7 %
C08CA01	Amlodipin (Norvasc)	56	59	2	3,9 %
R06AE07	Cetirizin (Zyrtec)	62	65	3	5,2 %
C09AA05	Ramipril (Triatec)	36	38	2	4,4 %
R06AX27	Desloratadin (Aerius)	77	89	11	14,8 %
A02BC02	Pantoprazol (Somac)	89	126	36	40,2 %
C10AA01	Simvastatin (Zocor)	56	52	-4	-6,8 %
A02BC05	Esomeprazol (Nexium)	112	116	5	4,2 %
H03AA01	Levotyroksinnatrium (Levaxin)	67	69	1	2,0 %
Sum topp 10		777	855	78	10,1 %
Sum ikke-topp 10		10 548	11 397	850	8,1 %
Sum blåresept		11 325	12 253	928	8,2 %

Gjennomsnittsprisen pr pakning på disse legemidlene var 132 kroner i 2020, dvs ca ¼ av prisen på de mest omsatte legemidlene. 9 av de 10 mest brukte legemidlene er omfattet av trinnprissystemet. Den tiende (Levotyroksinnatrium) har lav pris selv uten trinnprising (82 kr pr pk). Gjennomsnittspris pr pakke for disse ti legemidlene økte med 3,9 prosent, hvilket er lavere enn økningen i gjennomsnittspris for alle reseptpliktige legemidler i blåreseptordningen.

Også her kan vi bryte veksten opp i prisvekst og volumvekst.

Tabell 5: Detaljer - Topp 10 DDD målt i mill. kroner rangert etter antall DDD

ATC	Virkestoff (eksempel på legemiddel)	Endring omsetning i pst	Endring ant pk i pst	Endring AUP pr pk i pst	Endring DDD i pst	Endring i DDD pr pk i pst	Endring AUP pr DDD i pst
C10AA05	Atorvastatin (Lipitor)	10,6 %	12,1 %	-1,3 %	13,9 %	1,6 %	-2,9 %
C09CA06	Candesartan (Atacand)	7,7 %	7,6 %	0,2 %	7,3 %	-0,2 %	0,4 %
C08CA01	Amlodipine (Norvasc)	3,9 %	2,7 %	1,2 %	2,8 %	0,1 %	1,1 %
R06AE07	Cetirizine (Zyrtec)	5,2 %	4,8 %	0,4 %	5,2 %	0,3 %	0,1 %
C09AA05	Ramipril (Triatec)	4,4 %	0,0 %	4,4 %	-0,1 %	-0,2 %	4,6 %
R06AX27	Desloratadine (Aerius)	14,8 %	15,9 %	-1,0 %	14,6 %	-1,1 %	0,1 %
A02BC02	Pantoprazole (Somac)	40,2 %	10,6 %	26,8 %	10,6 %	0,0 %	26,8 %
C10AA01	Simvastatin (Zocor)	-6,8 %	-7,1 %	0,3 %	-7,5 %	-0,5 %	0,7 %
A02BC05	Esomeprazole (Nexium)	4,2 %	5,0 %	-0,8 %	6,0 %	1,0 %	-1,8 %
H03AA01	levothyroxine sodium (Levaxin)	2,0 %	1,4 %	0,6 %	0,4 %	-1,0 %	1,6 %
		10,1 %	5,9 %	3,9 %	6,8 %	0,8 %	3,0 %

Pantoprasol skiller seg kraftig ut her ved at endring i pris pr pakke er mye større enn på de øvrige virkestoffene. Dette skyldes at virkestoffet fikk betydelig økt maksimalpris i februar/mars 2020 som følge av statens årlige revurderinger av maksimalpris. Trinnprisene fulgte med maksimalprisene opp.

Samlet endring i AUP pr pk for alle 10 virkestoffene har vært 3,9 prosent. Uten den midlertidige trinnprisøkningen fra 15. mai til 15. august ville prisøkningen vært mindre.

Svakere norsk krone gir høyere legemiddelpriser

Ca. 196 mill. av veksten kan forklares ved økte priser på etablerte produkter. Hvis de legemidler som ble solgt på blåresept både 2019 og 2020, ble solgt til samme priser som i 2019, ville blåreseptutgiftene vært rundt 196 mill. lavere enn de faktisk var i 2020. Dette utgjør 1,7 prosent av veksten på 8,2 prosent. De 10 mest omsatte virkestoffene står for kun 15 prosent av de 196 mill. kronene.

Prisøkningene på pakninger som fikk endret sin maksimalpris fra 2019 til 2020 var på 7,7 prosent². Dette skyldes i stor grad import av høyere maksimalpriser som følge av at euro ble 8,8 prosent dyrere i 2020³.

² Dette gjelder kun legemidler omsatt i begge år om som ikke er trinnpriset. Sistnevnte er holdt utenfor da maksimalprisen i liten grad påvirker utgiftene her.

³ Staten fastsetter maksimalpriser på reseptpliktige legemidler. Disse maksimalprisene fastsettes med basis i priser ni andre europeiske land. For de mest omsatte legemidlene revurderes maksimalprisene jevnlig. På den måten importerer vi prisnivå fra andre land til Norge. Siden norske kroner i en årrekke har svekket seg mot valutaene i de 9 landene vi importerer priser fra, vil selv uendrede priser i utlandet lede til økte norske maksimalpriser gjennom disse maksimalprisrevisjonene.